

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَ
 مِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ (10) يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَ
 الْزَّيْتُونَ وَ النَّخِيلَ وَ الْأَعْنَابَ وَ مِنْ كُلِّ الشَّمَرَاتِ
 إِنَّ فِي ذَلِكَ لَايَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ (11) وَ سَخَّرَ
 لَكُمُ اللَّيْلَ وَ النَّهَارَ وَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ وَ النُّجُومُ
 مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَايَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ
 (12) وَ مَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفاً أَلْوَانُهُ إِنَّ فِي
 ذَلِكَ لَايَةً لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ (13) وَ هُوَ الَّذِي سَخَّرَ
 الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا وَ تَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ
 حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَ تَرَى الْفُلْكَ مَوَاحِرَ فِيهِ وَ لِتَبْتَغُوا
 مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (14) وَ أَلْقَى فِي
 الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَ أَنْهَارًا وَ سُبُلاً

لَعَلَّكُمْ تَهتَدُونَ (15) وَ عَلَامَاتٍ وَ بِالنَّجْمِ هُمْ

يَهْتَدُونَ (16) أَفَمَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ أَفَلَا

تَذَكَّرُونَ (17) وَ إِنْ تَعْدُوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوْهَا إِنَّ

اللَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ (18) وَ اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَ مَا

تُعْلِنُونَ (19) وَ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا

يَخْلُقُونَ شَيْئاً وَ هُمْ يُخْلَقُونَ (20) أَمْوَاتٌ غَيْرُ

أَحْيَاءٍ وَ مَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبَعْثُونَ (21)

It is He who sends down rain from the sky: from it ye drink, and out of it (grows) the vegetation on which ye feed your cattle. With it He produces for you corn, olives, date-palms, grapes and every kind of fruit: verily in this is a sign for those who give thought. He has made subject to you the night and the day; the sun and the moon; and the stars are in subjection by His command: verily in this are signs for men who are mindful. And the things on this earth which He has multiplied in varying colours (and qualities): verily in this is a sign for men who celebrate the praises of Allah (in gratitude). It is He Who has made the sea subject, that ye may eat thereof flesh that is fresh and tender, and that ye may extract therefrom ornaments to wear;

and thou seest the ships therein that plough the waves, that ye may seek (thus) of the bounty of Allah and that ye may be grateful. And He has set up on the earth mountains standing firm, lest it should shake with you; and rivers and roads; that ye may guide yourselves; and marks and sign-posts; and by the stars (men) guide themselves. Is then He Who creates like one that creates not? Will ye not receive admonition? If ye would count up the favours of Allah, never would ye be able to number them: for Allah is oft-forgiving, most merciful. And Allah doth know what ye conceal, and what ye reveal. Those whom they invoke besides Allah create nothing and are themselves created. (They are things) dead, lifeless: nor do they know when they will be raised up.

وہی ہے جس نے آسمان سے تمہارے لیے پانی بر سایا جس سے تم خود بھی

سیراب ہوتے ہو اور تمہارے جانوروں کے لیے بھی چارہ پیدا ہوتا ہے - وہ

اس پانی کے ذریعہ سے کھیتیاں اگاتا ہے اور زیتون اور کھجور اور انگور اور طرح

طرح کے دوسرے پھل پیدا کرتا ہے - اس میں ایک بڑی نشانی ہے ان

لوگوں کے لیے جو غور و فکر کرتے ہیں - اُس نے تمہاری بھلائی کے لیے رات

اور دن کو اور سورج اور چاند کو مسخر کر کھا ہے اور سب تارے بھی اُسی کے

حکم سے مسخر ہیں - اس میں بہت نشانیاں ہیں اُن لوگوں کے لیے جو عقل سے

کام لیتے ہیں - اور یہ جو بہت سی رنگ کی چیزیں اس نے تمہارے لیے

~~~~~

زمین میں پیدا کر رکھی ہیں، ان میں بھی ضرور نشانی ہے اُن لوگوں کے لیے جو

سبق حاصل کرنے والے ہیں۔ وہی ہے جس نے تمہارے لئے سمندر کو مسخر

کر رکھا ہے تاکہ تم اس سے تروتازہ گوشت لے کر کھاؤ اور اس سے زینت کی

وہ چیزیں نکالو جنہیں تم پہنانا کرتے ہو۔ تم دیکھتے ہو کہ کشتی سمندر کا سینہ چیرتی

ہوئی چلتی ہے۔ یہ سب کچھ اس لئے ہے کہ تم اپنے رب کا فضل تلاش کرو

اور اس کے شکر گزار ہو۔ اُس نے زمین میں پہاڑوں کی میخیں گاڑیں تاکہ

زمین تم کو لے کر ڈھلک نہ جائے۔ اس نے دریا جاری کیے اور قدرتی راستے

بنائے، تاکہ تم ہدایت پاؤ۔ اس نے زمین میں راستہ بتانے والی علامتیں رکھ

دیں، اور تاروں سے بھی لوگ ہدایت پاتے ہیں۔ پھر کیا وہ جو پیدا کرتا ہے اور

وہ جو کچھ بھی پیدا نہیں کرتے، دونوں یکساں ہیں؟ کیا تم ہوش میں نہیں

آتے؟ اگر تم اللہ کی نعمتوں کو گناہ کرو تو گن نہیں سکتے، حقیقت یہ ہے کہ وہ

بڑا ہی در گزر کرنے والا اور حیم ہے۔ حالانکہ وہ تمہارے کھلے سے بھی

واقف ہے اور چھپے سے بھی۔ اور وہ دوسری ہستیاں جنہیں اللہ کو چھوڑ کر

~~~~~

لوگ پکارتے ہیں، وہ کسی چیز کی بھی خالق نہیں ہیں بلکہ خود مخلوق ہیں۔ مردہ

ہیں نہ کہ زندہ۔ اور ان کو کچھ معلوم نہیں ہے کہ انہیں کب (دوبارہ زندہ کر

کے) اٹھایا جائے گا۔

वही है जिसने आसमान से तुम्हारे लिए पानी बरसाया जिससे तुम खुद भी सैराब होते हो और तुम्हारे जानवरों के लिए भी पैदा होता है। वह उस पानी के ज़रीए से खेतियाँ उगाता है और ज़ैतून और खजूर और अंगूर और तरह-तरह के दूसरे फल पैदा करता है। इसमें एक बड़ी निशानी है उन लोगों के लिए जो गौर व फ़िक्र करते हैं। उसने तुम्हारी भलाई के लिए रात और दिन को और सूरज और चाँद को मुसख्खर कर रखा है और सब तारे भी उसी के हुक्म के मुसख्खर हैं। इसमें बहुत निशानियाँ हैं उन लोगों के लिए जो अक्ल से काम लेते हैं। और ये जो बहुत-सी रंग-बिरंग की चीज़ें उसने तुम्हारे लिए ज़मीन में पैदा कर रखी हैं, इनमें भी ज़रूर निशानी है उन लोगों के लिए जो सबक हासिल करनेवाले हैं। वही है जिसने तुम्हारे लिए समुन्दर को मुसख्खर कर रखा है ताकि तुम उससे तर व ताज़ा गोश्त लेकर खाओ और उससे ज़ीनत की वे चीज़ें निकालो जिन्हें तुम पहना करते हो। तुम देखते हो कि कश्ती समुन्दर का सीना चीरती हुई चलती है। ये सब कुछ इसलिए है कि तुम अपने रब का फज्ल तलाश करो और उसके शुक्रगुज़ार बनो। उसने ज़मीन में पहाड़ों की मेखें गाड़ दीं ताकि ज़मीन तुमको लेकर ढुलक न जाए। उसने दरिया जारी किए और कुदरती रास्ते बनाए ताकि तुम हिदायत पाओ। उसने ज़मीन में रास्ता

~~~~~  
बनानेवाली अलामतें रख दी, और तारों से भी लोग हिदायत पाते हैं |

फिर क्या वह जो पैदा करता है और वे जो कुछ भी पैदा नहीं करते,  
दोनों यकसाँ हैं? क्या तुम होश में नहीं आते? अगर तुम अल्लाह की  
नेमतों को निगना चाहो तो गिन नहीं सकते, हकीकत यह है कि वह  
बड़ा ही दरगुज़र करनेवाला और रहीम है, हालाँकि वह तुम्हारे खुले से  
भी वाक़िफ़ है और छिपे से भी | और वे दूसरी हस्तियाँ जिन्हें अल्लाह  
को छोड़कर लोग पुकारते हैं, वे किसी चीज़ की भी खालिक़ नहीं हैं,  
बल्कि खुद मखलूक़ हैं | मुर्दा हैं, न कि ज़िन्दा | और उनको कुछ  
मालूम नहीं है कि उन्हें कब (दोबारा ज़िन्दा करके) उठाया जाएगा |

~~~~~